

Reference

- 1.Artemenko B.O. Znachushchist' tekhnichnoyi pidhotovlenosti voleybolistiv rivnogo rivnya maysternosti u yikh ihroviy diyal'nosti. Fizycheskoe vospytanye studentov. KH.: KHHADM, 2013. S. 18–23.
- 2.Bohush V.L., Hetmantsev S.V., Sokol O.V. 4Sovershenstvovanye spetsyal'noy podhotovlennosti voleybolystov. Slobozhan. nauk.-sport. visn. 2015. № 3 (47). S. 24–28.
- 3.Bondarenko V.V., Tsipov"yaz A.T. Metodyka navchannya elementam tekhniki voleybolu. Navchal'no-metodychnyy posibnyk. Kremenchuk: Metodychnyy kabinet, 2018. 120s.
- 4.Voleybol: Navchal'na prohrama dlya dytyacho-yunats'kykh sportyvnykh shkil, spetsializovanykh dytyacho-yunats'kykh shkil olimpiys'koho rezervu, shkil vyshchoyi sportyvnoyi maysternosti. – K.: RNMK, 2009. – 168 s.
- 5.Hnatchuk V. I. Vzayemoz"yazok pokaznykiv spetsial'noyi fizychnoyi pidhotovky ta zmahal'noyi diyal'nosti kvalifikovanykh voleybolistiv. Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu. 2006. № 3. S. 3–6.
- 6.Horchanyuk, YU. A. (2015). Kharakterystyka zmahal'noyi diyal'nosti hravtsya «libero» u voleyboli. Problemy y perspektyvy razvytyya sportyvnykh yhr y edynoborstv v vysshyykh uchebnykh zavedenyakh. Sb. statey XI mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsyy 6 fevralya 2015 hod, KHDAFK, T.2, 17-20.
- 7.Demchyshyn A.D. Spetsyal'naya fizycheskaya podhotovka voleybolystov / A.D. Demchyshyn, R.S. Mozola, YU.M. Pantyshko. – K.: „Suchasna shkola”. 2016. – 184 s.
- 8.Doroshenko E. YU. Teoretyko-metodychni osnovy upravlinnya tekhniko-taktychnoy diyal'nisty v komandnykh sportyvnykh ihrakh: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. nauk z fiz. vykhovannya i sportu: spets. 24.00.01. «Olimpiys'kyy ta profesiynyy sport». K., 2014. 44 s.
9. Zheleznyak YU.D. Sportyvnye yhry: Tekhnika, taktyka, metodyka obuchenyya: Uchebn. dlya VUZov. Yzd.5. M.: Akademyya, 2008. 520 s.
10. Koval'chuk A. A. Formuvannya elementiv tekhniki hry u voleybol z vykorystanniam spetsial'nykh trenazherykh prystroyiv u fizychnomu vykhovanni studentok: avtoref. dys. kand. nauk. z fiz. vykhovannya ta sportu. Dnipro: DDIFKS, 2017. – 19 s.
11. Kryvosheyn A.A. Psykholohycheskaya, fizycheskaya y tekhnicheskaya podhotovka yhroka «lybero». Yaroslavl'. 2004. 362 s.
12. Mel'nyk A. YU. Analiz ihrovykh diy «libero» u zmahal'niy diyal'nosti voleybolistok. Problemy i perspektyvy rozvytku sportyvnykh ihor i odnoborstv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh. (2019). Zbirnyk statey KHV mizhnarodnoyi naukovoï konferentsiyi 8–9 lyutohoya 2019 r., T 11, Kharkiv. 37-40.
13. Mel'nyk, A. YU., & Klymenok, ZH. V. (2018). Efektyvnist' ihrovykh diy «libero» u zmahal'niy diyal'nosti voleybol'nykh komand. Problemy y perspektyvy razvytyya sportyvnykh yhr y edynoborstv v vysshyykh uchebnykh zavedenyakh: zbirnyk statey XIV mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsyy. Kharkiv: KHDAFK, T. 2, 38-41.
14. Pimenov M.P. Voleybol. Spetsial'ni vpravy. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. 196 s.
15. Pustovoyt N.E. Voleybol. Tekhnika hry u napadi ta zakhysti: metodychna rozrobka. Kropyvnyts'kyy, 2017. 25 s.
16. http://volleyball.sport-lives.com/rules/volleyball_libero.html

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).29

Островський М.В.

аспірант

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського, м. Львів

Винорградський Б.А.

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського, м. Львів

ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЯПОНСЬКІЙ ТРАДИЦІЙНІЙ СТРІЛЬБІ З ЛУКА КЮДО

Стаття розкриває особливості змагальної діяльності у кюдо. Актуальність дослідження полягає у систематизації знань про способи проведення, види та організації змагань з японської традиційної стрільби з лука – кюдо.

Мета роботи – визначити основні особливості змагальної діяльності у японській традиційній стрільбі з лука.

Запропоновано схему класифікації спортивних змагань у кюдо, яку побудовано на основі встановлених ознак: рівня майстерності кюдока, масштабу, статті, стрілецьких ритуалів, професійної орієнтації, форми заліку, вікової категорії учасників, завдань, характеру організації змагань.

Також виявлено три способи визначення переможців – текицусей (система влучності) і токутенсей (нарахування балів за влучання в певну ділянку мішені) та сайтенсей (підрахунок очок, де також оцінюється техніка пострілу).

Виявлено 2 види програм змагань у кюдо – кінтекі (змагання на короткій дистанції 28 м) та ентекі (змагання на довгій дистанції 60м.). На основі аналізу загальних правил змагань кюдо запропоновано порівняльну схему цих програм.

Проаналізовано та виділено деякі види мішеней (мато) які можуть застосовуватися у японській стрільбі з лука та описано їх складові частини.

Ключові слова: Японія, змагання, кюдо, мато, кінтекі, ентекі.

Ostrovskiy Mykhailo, Vynogradskiy Bogdan. Competitive activity in Japanese traditional archery kyudo. The article reveals the peculiarities of competitive activities in kyudo. The relevance of the research lies in the systematization of knowledge about the methods of conducting, types and organization of competitions in traditional Japanese archery – kyudo.

The purpose of the work is to determine the main features of competitive activity in Japanese traditional archery.

A scheme of classification of sports competitions in kyudo is proposed, which is built on the basis of established features: the level of kyudo mastery, scale, gender, shooting rituals, professional orientation, scoring form, age category of participants, tasks, nature of competition organization.

Three ways of determining the winners were also revealed – tekitchusei (a system of awarding points for hitting any part of the target), tokutensei (a point system for hitting a certain area of the target) and saitensei (a scoring system that also evaluates shooting technique).

2 types of competition programs in kyudo were identified – kinteki (competition at a short distance of 28 m) and enteki (competition at a long distance of 60 m). Based on the analysis of the general rules of kyudo competitions, a comparative scheme of these programs is proposed.

Some types of targets (mato) that can be used in Japanese archery are also analyzed and highlighted. It is worth noting that the targets are both black and white and colored, have different sizes, patterns, appointment etc. Among them are those used in the training of athletes, in competitive activities, in entertainment and demonstration events. The scientific work describes the constituent parts of mato.

Keywords: Japan, competition, kyudo, mato, kinteki, enteki.

Постановки проблеми. Важливо систематизувати інформацію щодо системи проведення змагань, видів мішеней, шляхи нарахування балів та визначення переможців у кюдо. Така інформація відсутня у українських наукових працях і навіть не систематизована у японських наукових джерелах. Тому актуальність досліджень полягає у систематизації знань щодо системи проведення змагань у кюдо із поглибленим поширенням інформації про мішені, способом проведення змагань та визначення переможців та інших аспектів змагальної діяльності у кюдо, що характеризують специфіку цього виду спорту.

Аналіз літературних джерел. Японська національна стрільба з лука станом на сьогодні є поширеним видом рухової активності у світі [1,2,6]. Найбільш популярним є кюдо – вид традиційної стрільби з лука, який є елементом японського сучасного бойового мистецтва будо [2,14].

В наш час велика кількість людей займаються цим видом бойового мистецтва у всіх куточках світу. Звертає увагу позитивна динаміка створення нових національних федерацій кюдо у різних країнах за останній час, що сприяє проведенню більшої кількості змагань на різних рівнях [6,12,13].

Однією з особливостей цього виду спорту – приділення великої уваги традиціям, ритуалам та етикету [2,5,7,14]. Також варто відзначити, що є велика кількість різновидів змагань у кюдо, визначення переможців, види мішеней, устаткування та матеріальна частина тощо.

Мета: встановити особливості змагальної діяльності у японській традиційній стрільбі з лука.

Завдання:

1. Визначити види та варіанти проведення змагань у кюдо.
2. Описати основні способи визначення переможців та нарахування балів у традиційній японській стрільбі з лука.
3. Охарактеризувати типові види мішеней у кюдо.

Виклад основного матеріалу досліджень.

Проаналізувавши літературу та інтернет ресурси японських національних федерацій кюдо, ми виявили, що змагання з традиційної японської стрільби з лука активно проводилися ще з початку ХХ століття [2,5,10]. На тепер, змагальна діяльність з цього виду спорту набула широкого обсягу, проводиться на багатьох рівнях та має свої характерні ознаки. На основі цих даних (які мають суперечливий та неоднозначний характер) ми запропонували наступну схему розподілу різновидів змагань у кюдо:

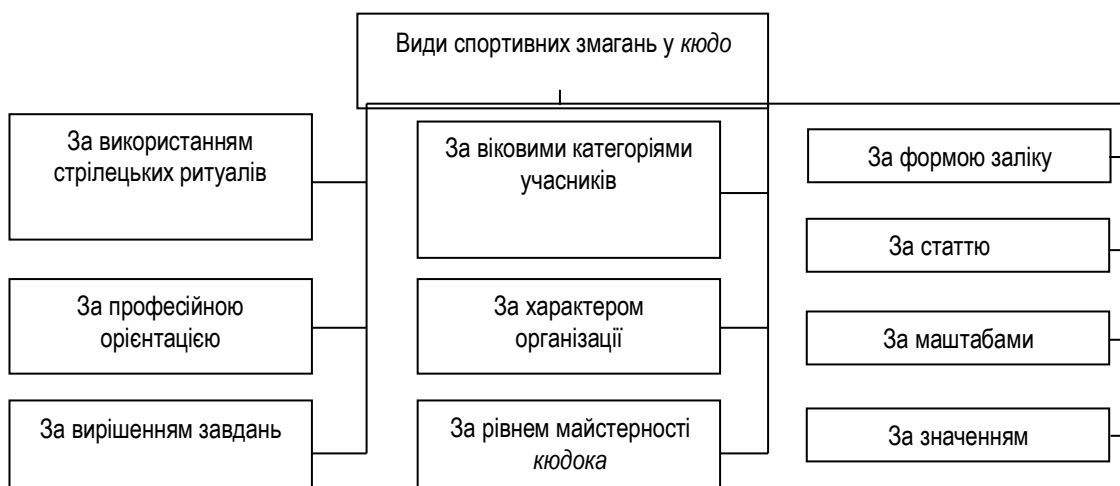

Рис.1 Основні ознаки різновидів змагань

Так, у *кюдо* існує велика кількість різновидів змагань. В загальному їх можна поділити за такими ознаками: за віком учасників, статтю, професійною приналежністю, рівнем майстерності та званням (згідно статті 7 Правила змагань з *кюдо*) [9,11].

За віковими ознаками проводять змагання серед дітей, юніорів та дорослих спортсменів. Аналізуючи календарний план змагань Всеяпонської федерації *кюдо*, стверджуємо, що існує велика кількість змагань для різних соціальних і професійних груп. Так, регулярно проводяться: Всеяпонський турнір серед юніорів по *кюдо*, Всеяпонський чемпіонат з *кюдо* серед викладачів, Всеяпонський турнір серед учнів старших шкіл з *кюдо*, Всеяпонський робочий чемпіонат з *кюдо* тощо [13].

Змагання бувають традиційні, відкриті та закриті, вирізняють також чемпіонати, кубки тощо. Ми стверджуємо, що окрім проведення змагань за чемпіонство (різного ступеню), існують ще і показові виступи, мета яких є популяризація та промоція цього виду спорту [10,14]. Відбуваються відбіркові та контрольні змагання. Відповідно до вище згаданого, змагання з *кюдо* можуть набувати значення відбіркових, підготовчих і головних змагань.

Ще один популярний вид змагань, який проводиться лише у Японії, хоча спортсмени приїжджають з усього світу, називається *сінса*. Метою проведення їх є здача іспиту на отримання вищого ступеня майстерності [3,9].

Окремо наголошуємо, що змагання з *кюдо* можуть проводитися серед різноманітних професійних груп [13]. Функціонують відповідні організації, які проводять змагання серед представників відповідних професій.

Звертаємо увагу на постійне зростання кількості національних федерацій з *кюдо* по всьому світі [6]. Це зумовлює проведення змагань за межами території Японії – організовуються національні змагання з *кюдо* у відповідних країнах на різних рівнях.

Чемпіонати світу відбуваються з 2010 року, раз на два роки. Існують континентальні змагання, що організовуються відповідними континентальними організаціями також кожні два роки (наприклад Чемпіонат Європи відбувається з 1989 року, Чемпіонат Південної Азії – з 2014 року, Панамериканський чемпіонат – з 2013 року) [12]. Окрім цього існує велика кількість змагань місцевого, районного, префектурного рівня [13].

Ми виявили, що змагання з *кюдо* за формою заліку бувають індивідуальні та командні [9,11].

Хоча *кюдо* це традиційний вид спорту японців, який супроводжується відповідними традиційними народними діями та ритуалами, нерідко трапляються винятки у проведенні змагань саме через дотримання деяких ритуальних особливостей (наприклад прийняття пози «сід на колінах» після та перед пострілом) [9,11]. Серед інших причин змін у проведенні змагань можуть бути дощова погода (якщо змагання проводяться на вулиці) або велика кількість учасників змагань. Цей пункт обов'язково вказується у регламенті заходу.

Виявлено 3 способи проведення змагань [9,11]:

1.Спосіб загального числа – система накопичення балів, які нараховуються за влучання у мішені. Кожний спортсмен, виконує необхідну кількість пострілів. Лучник, котрий набрав найбільше очок перемагає.

2.Турнірний спосіб – полягає безпосередній боротьбі з суперником. Той спортсмен, чи команда, яка перемогла у зустрічі просувається далі по турнірній таблиці, а переможений вибуває з турніру. Це аналог олімпійської системи, тобто систем з вибуванням того, хто програв.

3. Коловий спосіб – застосовується як і в індивідуальному заліку, так і в командному. Полягає у матчевих зустрічах кожного з кожним. Переможець визначається за найбільшою кількістю перемог у цих зустрічах.

Загалом, основним маркером відмінностей є дистанція стрільби, а також використання різних типів мішеней, які різняться за кольоровою гаммою, розміром, кількістю та розмірами кілець, за призначенням тощо [3,9,11,13].

Проаналізувавши правила змагань, ми виділили наступні системи визначення переможців у *кюдо*: *токутенсей*, *текіцусей* та *сайтенсей* [9,11]. Перший *текіцусей*. Цей метод полягає у тому що, за влучання в будь-яку частину мішені присуджують 1 бал. *Токутенсей* – це система набору балів, однак використовується лише при стрільбі по кольорових мішенях, де кожний колір габариту дає визначену кількість очок. Найбільш незвичним для нас є метод *сайтенсей*, у якому окрім влучності, судді також оцінюють техніку виконання пострілу [3].

На наш погляд, дисципліни *кюдо* доцільно ділити на основі відстані до мішеней. У правилах змагань, які затверджені Всеяпонською федерацією *кюдо*, вказується, що змагання відбуваються на довгу дистанції (зокрема 60 м. – *ентекі*) або на коротку дистанцію (зокрема 28 м. – *кінтекі*) (згідно статті 5 Правила змагань з *кюдо*) [9,11,]. Є припущення, що змагання відбуваються і на інших дистанціях (50, 70 та 90 метрів) [4,8]. Також відстань залежить від ступені підготовленості *кюдока*.

Саме тому більшість *кюдо*дзьо (тренувальних залів з *кюдо*) спроектовані для виконання пострілу з дистанцій 60м. (*ентекідзьо*) та 28м. (*кінтеکیدзьо*) [2,3,14].

Рис.2 Співвідношення змагальних програм *ентекі* та *кінтекі* у *кюдо*

Умовні позначення:

*в правилах змагань не вказано, що кольорові мішені використовуються у стрільбі на короткі дистанції, але є інформація, що вона може використовуватися в цих змаганнях;

** *кінтекі* використовується лише як розважальна мішень;

*** не має достовірної інформації про використання цієї мішені на довгій дистанції;

**** у правилах змагань не вказується даний тип визначення переможця на коротких дистанціях, хоча деякі ресурси вказують, що це можливо.

Ентекі – одна з дисциплін *кюдо*, яка затверджена у правилах Всеяпонської федерації *кюдо*. Дальність стрільби – 60 метрів по мішені діаметром 100 см. Стрільба відбувається двома або чотирма пострілами в серії. До участі у змаганнях допускають як чоловіків так і жінок. Варто зазначити, що в одну мішень можуть стріляти декілька спортсменів одночасно. Відстань між спортсменами на вогневому рубежі має бути не меншою за 130 см, а відстань між центрами мішеней не менше 5 метрів. Кількість пострілів в серії може бути різною (2 або 4 постріли) [4,9,11].

Звернімо увагу на те, що під час стрільби на довгих дистанціях спортсмени виконують всі дії стоячи, на відміну від стрільби на коротких дистанцій, при якій можуть здійснюється додаткові традиційні прийоми, які полягають у прийнятті позиції «сід на підлозі» для підготовки до виконання пострілу і дотримання черговості. Хоча спостерігається і певні можливі відхилення у виконанні традиційних прийомів у дисципліні *кінтекі*, яка не передбачає дотримання цих прийомів, але за умови своєчасного внесення до регламенту змагань [4,8,11].

Для стрільби на довгі дистанції існує два способи визначення переможців серед *кюдока*: *текицусей* (система влучності) і *токутенсей* (система нарахування балів за влучання в певну ділянку мішені) [9,11].

Текицусей – підхід, який полягає у способі нарахування балів відповідно до якого лучник, у разі влучання у будь-яку частину мішені, отримує 1 бал, а в разі промаху – 0. У загальних змаганнях, в яких лучники стріляють у *касумімато* або у *хосімато*, «*атарі*» (влучання) та «*хазуре*» (промах) є єдиними оцінками, незалежно від того, в яку область *матто* влучила стріла [11].

Токутенсей – система нарахування балів, яка полягає у нарахуванні балів в залежності від місця попадання стріли в мішень [11]. В обох цих системах використовується *матто* діаметром 100 сантиметрів. Однак зазначаємо, що *матто* (лицева сторона мішені) для них різні [3,11]. В першому випадку використовується візерунок (масштабований) *касумімато* – концентричні чорні кільця на білому тлі, центр мішені білий. А *матто* для *токутенсей* – 5 різнокольорових кілець, які подібні до мішеней олімпійської стрільби з лука (*іромато*). Також можуть використовуватися мішені з меншим діаметром під час *ідзуме* – системі визначення переможця, яка полягає у стрільбі до першого промаху. Використовується у разі однакової кількості балів у кваліфікації. Також може бути використаний метод *енкін* – переможець визначається за однією випущеною стрілою, яка влучила ближче до центра мішені (враховується і стріли, котрі не влучили в мішень). Вибір того чи іншого метода залежить від регламенту змагань [3,11].

У програмі *ентеки* тип змагань може бути як індивідуальний так і командний. Як правило команди складаються з трьох (частіше у жінок) і п'яти лучників. Система нарахування балів і визначення переможців аналогічна до індивідуального заліку [9,11].

Ми встановили, що найбільш популярними змаганнями є стрільба на короткій дистанції. Зокрема виділимо змагання *сінса* (або змагання для отримання звання), що проводиться на відстані 28 метрів по мішені діаметром в 36 см.

Кінтекі (стрільба з близької дистанції) – одна з дисциплін кюдо, яка встановлена правилами Всеяпонської федерації кюдо. Дальність стрільби 28м. Діаметр мішені 36 см. На змаганнях кожен спортсмен стріляє у свою мішень. Як і на стрільбі на довгій дистанції, стрільба відбувається двома або чотирма пострілами в серії. Стрільба ведеться по черзі. Розпочинає перший за номером в групі кюдодка [8,9,11].

Згідно з офіційними правилами змагань, у *кінтекі* є два способи визначення переможців: *текіцусей* (система влучності) та *сайтенсей* (система підрахунку очок, в якому також оцінюється техніка пострілу). Однак ми натрапили на інформацію, яка засвідчує, що у стрільбі на короткій дистанції можуть використовуватися всі три наведені методи визначення переможців, включно з *токутенсей* [4].

Так правила змагань визначають, що мішені *касумімато* та *хосімато* використовують у системі *текіцусей* («система точності», у якій рішення приймається на основі кількості влучень). *Касумімато* також використовується у *сайтенсей*. Варто зазначити, що у *токутенсей* використовуються лише мішені з різнокольоровим тлом (*іромато* та *йтсукідан-іромато*), оскільки на цих мішенях заздалегідь визначено очкі за місце влучання стріли. Оскільки в офіційних правилах змагань не вказується про використання методу *токутенсей*, то ж відповідно не вказано про застосування кольорових мішеней у програмі *кінтекі*. Однак, ми констатуємо, що є суперечлива інформація про застосування мішеней *іромато* діаметром 36 см. на коротких дистанціях [3,9,11]. Наприклад, різнокольорові мішені використовують різні професійні федерації (типу Всеяпонська ділова федерація кюдо) [3].

Мато у змаганнях є, як правило, діаметром 36 см. Мішень діаметром 24 сантиметри іноді використовується в *ідзуме*.

Нами встановлено, що в кюдо на стрільбі на короткій дистанції можуть використовуватися такі види мішеней: офіційно *касумімато* («туманна ціль»), *хосімато* («зоряна ціль») та можливо – *іромато* (також називають *токутенмато*, що буквально означає «колір цілі») та *йтсукідан-іромато*. Зазвичай *касумімато* використовують у змаганнях для учнів молодших і старших класів та дорослих спортсменів. Лучники, які навчаються у коледжах та університетах, повинні використовувати *хосімато* згідно з правилами, які встановила Всеяпонська студентська федерація кюдо. *Токутенмато* зазвичай використовувати в змаганнях серед бізнесменів та робітників у кюдо [3,9].

Стверджуємо, що величина мішеней як правило співвідноситься до дистанції стрільби та залежить від регламенту змагань. Так, стрільба на 9 м 18 та 28 метрів це – короткі дистанції. Діаметр мішеней для них різняться від 9 см. до 36 см. Мішені величиною 18 та 24 см можуть використовуватися у «звичайних» змаганнях, якщо це прописано у регламенті в проведенні змагань. Інші мішені використовуються лише для гри, забави або певних ритуалів. Також вони можуть використовуватися як засіб тренувань. В загальному мішені для коротких дистанцій називають «малими мішенями» – *комато*. Її діаметр становить 36 см або менше. В свою чергу, на довгих дистанціях використовують мішені, які називають *Омато* («велика мішень»). Її діаметр становить від 36 см до 1.5 метра [3,9,8].

У змаганнях з кюдо за кольоровою гаммою використовують два види *мато* – чорно-біле та кольорове [11]. Частіше використовують мішень з білим тлом та чорними концентричними кільцями. До таких мішеней належить *касумімато*, *хосімато*, *сентекімато*. Кожна з них має принципову різну будову кілець та особливості у їх застосуванні [3].

Першим видом чорно-білого тла є *касумімато* – мішень із трьома концентричними чорними колами на білому тлі. Розміри кілець може відрізнитись у кожній школі бойового мистецтва (рю), однак має бути у визначених межах відповідно до правил змагань затверджених Всеяпонською федерацією кюдо. Мішень діаметром 36 см містить: радіус центру (біле тло) 3,6 см, перше чорне кільце – 3,6 см, біле кільце – 3 см, друге чорне кільце – 1,5 см, друге біле кільце – 3 см і третє чорне кільце – 3,3 см [3,11].

Другим видом є *хосімато* – мішень з білим тлом, посередині якої чорне коло, площа якого дорівнює третині від усієї мішені. Як правило ця мішень застосовується на змагання серед шкіл, коледжів та університетів [3,11].

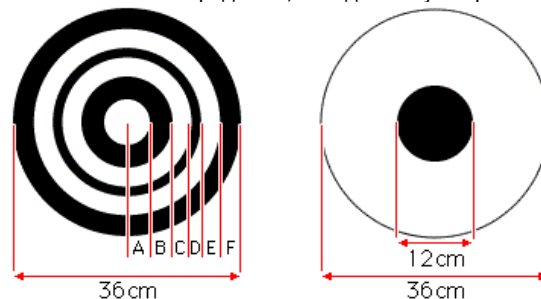

Рис.3. Схема кілець мішеней *касумімато* та *хосі мато*

Третім видом є *сентекімато* – мішень із серією концентричних кіл на білому тлі, радіус яких однаковий. Використовується для стрільби на вибування, в яких лучник, який потрапив ближче до центру перемагає. За рахунок того, що кільця габаритів вузькі, переможця визначити набагато легше ніж у інших мішенях [3].

Першим видом кольорової мішені є *іромато* – кольорова мішень з концентричними колами кількох кольорів (як правило їх 4: жовтий, червоний, синій, чорний) на білому тлі. Використовується в змаганнях на основі набраних балів. Рахунок залежить від кольору габариту, в який влучила стріла: за влучання в жовте кільце 10 балів, червоне – 9, синє – 7, чорне – 5 та біле – 3. Колір і розмір намальованих кіл відрізняються залежно від змагань (дальність, вид змагань тощо). Діаметр *мато* для

стрільби на короткі дистанції 36 см, на довгі 100 см. Радіус кілець пропорційний у разі збільшення мішеней [3,11].

Наступним видом кольорового мато є *йотсукідан-іромато* – мішень із чотирма концентричними кольоровими колами: жовтим, зеленим, червоним і білим. Використовується у змаганнях, які проводить Всеяпонська ділова федерація кюдо. Бали призначаються відповідно до кольору габариту влучання стріли: жовтий – 10 балів, зелений – 7, червоний – 5 і білий – 3. Якщо мішень має діаметр 36 см., то діаметр жовтого становить 6 см, зеленого – 12 см, червоного – 24 см. Для стрільби на довгі дистанції використовується мішень діаметром в 1 м, а діаметр кілець залишається у такому ж співвідношенні [3,11].

Ще одним видом мішені є *кінтекі* – мішень, на рамку якої наклеюють папір золотого кольору діаметром у 9 см. Її використовують, як правило, для розваг. Переможцем стає стрілець, котрий влучив у мішень таким чином, щоб стріла пройшла наскрізь не зачепивши раму [3,11].

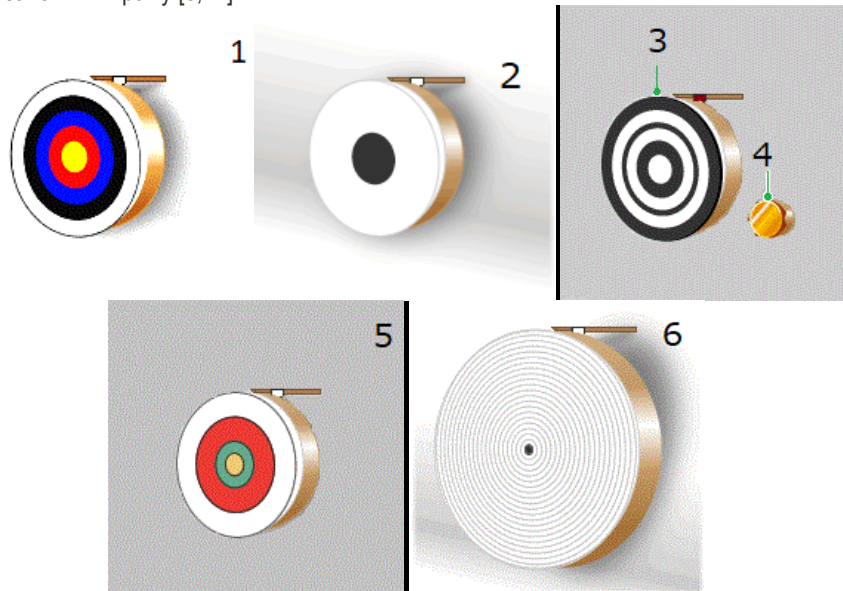

Рис 3. Види мішеней (мато):
1) іромато; 2) хосімато; 3) касумімато; 4) кінтекі;
5) йотсукідан-іромато; 6) сентекімато

Кожна мішень складається з таких елементів: *текісі* (верхній листовий шар мішені), *сітасі* (другий листовий шар мішені), *матова* (рама мішені), *гоґусі* (кілок для фіксації мішені), *текімен* (лицева поверхня мішені) [3].

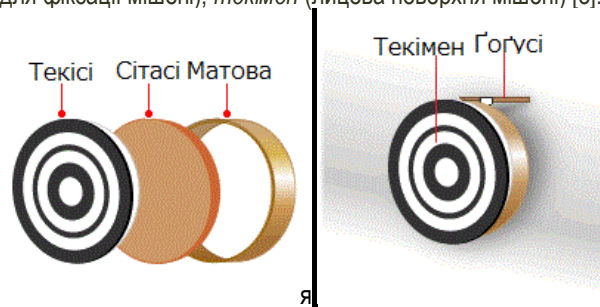

Рис.4. Компоненти мішені.

Висновок. 1. Ми запропонували авторську класифікацію спортивних змагань у кюдо, яку побудовано на основі встановлених ознак: рівня майстерності кюдока, масштабу, статті, стрілецьких ритуалів, професійної орієнтації, форми заліку, вікової категорії учасників, завдань, характеру організації змагань.

На основі аналізу інтернет джерел та правил змагань з кюдо, ми стверджуємо, що змагання з кюдо відбуваються за двома програмами – *кінтекі* та *ентекі* (стрільба на коротку 28м. та довгу 60м. дистанцію відповідно). Складено порівняльну схему зазначених двох програм та визначено спільні та відмінні риси. До спільних рис віднесено такі: стать (змагаються і чоловіки і жінки), вікова категорія, тип заліку (індивідуальний і командний), розподіл за рівнем майстерності, спосіб проведення змагань (коловий, турнірний та загального числа), застосування мішеней типу *касумімато*, використання чорно-білих мішеней та метод визначення переможців способом *текіцусей*. До відмінних рис віднесено: використання кольорових (*іромато* та *йотсукіда-іромато*) мішеней лише у стрільбі на довгих дистанціях, діаметр мішені (до 36 см та до 100 см відповідно); у *кінтекі* можливий ще метод визначення переможця *сайтенси*, а у *ентекі* – *токутансей*.

2. Ми встановили, що існує три способи проведення змагань у кюдо: коловий, турнірний та загального числа. Також виявлено три способи визначення переможців – *текіцусей* (система влучності), *токутансей* (система нарахування балів за влучання в певну ділянку мішені) та *сайтенси* (система підрахунку очок, в якій також оцінюється суддями техніка пострілу). При однаковій кількості балів можуть бути використані: *ідзуме* – система визначення переможця, яка полягає у стрільбі до першого промаху та *енкін*, де переможець визначається за однією випущеною стрілою, що є ближчою до центра мішені.

3. Встановлено, що у кюдо широко застосовують такі види мішеней: *йотсукіда-іромато*, *іромато*, *касумімато*, *хосімато*, *кінтекі* та *сентекімато*. За кольоровою гаммою вони бувають чорно-білі (*касумімато*, *хосімато*, *сентекімато*) та кольорові (*кінтекі*, *йотсукіда-іромато*, *іромато*); за використанням – тренувальні, змагальні, розважальні. Основні компоненти

мішеней це: *текісі* (верхній листовий шар мішені), *сітасі* (другий листовий шар мішені); *матова* (рама мішені), *гоґусі* (кілок для фіксації мішені), *текімен* (лицева поверхня мішені).

Література.

1. About IKYF URL: https://www.ikyf.org/about_ikyf.html (дата звернення 05.02.2023)
2. About kyudo. URL: <https://www.ikyf.org/history.html> (дата звернення 02.02.2023)
3. Bow dictionary (in Japanese) URL: <http://ecocoman.com/kyudo/dictionary> (дата звернення 03.05.2023)
4. Enteki (the long-distance shooting) URL: [https://www.japanesewiki.com/culture/Enteki%20\(the%20long-distance%20shooting\).html](https://www.japanesewiki.com/culture/Enteki%20(the%20long-distance%20shooting).html) (дата звернення 23.03.2023)
5. Honma S. A traditional Japanese sport with modern character: in application Guttman's Model to 'Toshiya'. *Bulletin of the institute of physical education*. 1991. Vol.31, N.1, P. 39 – 46 URL: http://koara.lib.keio.ac.jp/xoonips/modules/xoonips/detail.php?koara_id=AN00135710-00310001-0039 (дата звернення 01.09.2022)
6. IKYF Member Nations URL: https://www.ikyf.org/ikyf_members.html (дата звернення 05.02.2023)
7. Japan: An Illustrated Encyclopedia Kodansha. Tokyo, New York, N.Y., 1993. ISBN-10: 406205938X, ISBN-13: 978-4062059381
8. Kinteki (the regular close-ranged shooting) URL: [https://www.japanesewiki.com/culture/Kinteki%20\(the%20regular%20close-ranged%20shooting\).html](https://www.japanesewiki.com/culture/Kinteki%20(the%20regular%20close-ranged%20shooting).html) (дата звернення 23.03.2023)
9. Kyudo competition rules (in Japanese) URL: http://ecocoman.com/kyudo/kisoku/kisoku.html#kisoku_25 (дата звернення 03.05.2023)
10. Kyudo history (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/howto/history.html> (дата звернення 02.02.2023)
11. Kyudo Kyogi Rules and Regulations URL: <https://kinnoshima.one/onewebmedia/2014.6%20Kyudo%20Kyogi%20Regulations-min.pdf> (дата звернення 01.04.2023)
12. News & Event. URL: <https://www.ikyf.org/events.html> (дата звернення 01.04.2023)
13. The annual schedule of National horse competitions for 2020 (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/schedule/taikai/> (дата звернення 01.04.2023)
14. The heart of kyudo (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/howto> (дата звернення 03.02.2023)

Referances

1. About IKYF URL: https://www.ikyf.org/about_ikyf.html (date of application 05.02.2023)
2. About kyudo. URL: <https://www.ikyf.org/history.html> (date of application 02.02.2023)
3. Bow dictionary (in Japanese) URL: <http://ecocoman.com/kyudo/dictionary> (date of application 03.05.2023)
4. Enteki (the long-distance shooting) URL: [https://www.japanesewiki.com/culture/Enteki%20\(the%20long-distance%20shooting\).html](https://www.japanesewiki.com/culture/Enteki%20(the%20long-distance%20shooting).html) (date of application 23.03.2023)
5. Honma S. (1991). A traditional Japanese sport with modern character: in application Guttman's Model to 'Toshiya'. *Bulletin of the institute of physical education*. Vol.31, 1, 39 – 46 (in English).
6. IKYF Member Nations URL: https://www.ikyf.org/ikyf_members.html (date of application 05.02.2023)
7. Kodansha. (1993). Japan: An Illustrated Encyclopedia Kodansha. Tokyo, New York, N.Y., (in English).
8. Kinteki (the regular close-ranged shooting) URL: [https://www.japanesewiki.com/culture/Kinteki%20\(the%20regular%20close-ranged%20shooting\).html](https://www.japanesewiki.com/culture/Kinteki%20(the%20regular%20close-ranged%20shooting).html) (date of application 23.03.2023)
9. Kyudo competition rules (in Japanese) URL: http://ecocoman.com/kyudo/kisoku/kisoku.html#kisoku_25 (date of application 03.05.2023)
10. Kyudo history (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/howto/history.html> (date of application 02.02.2023)
11. Kyudo Kyogi Rules and Regulations URL: <https://kinnoshima.one/onewebmedia/2014.6%20Kyudo%20Kyogi%20Regulations-min.pdf> (date of application 01.04.2023)
12. News & Event. URL: <https://www.ikyf.org/events.html> (date of application 01.04.2023)
13. The annual schedule of National horse competitions for 2020 (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/schedule/taikai/> (date of application 01.04.2023)
14. The heart of kyudo (in Japanese) URL: <https://www.kyudo.jp/howto> (date of application 03.02.2023)